

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

05 iulie 2023

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Ion Guzun,
Judecători Sergiu Daguța, Ghenadie Eremciuc,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursului în anulare împotriva încheierii din 24 martie 2023 al judecătorului de instrucție al Judecătoriei Chișinău, declarat de avocatul Roman Doroftei în numele petiționarului

Lungu Dumitru

Termenul de examinare:
instanța de fond: 14.02.2023 - 24.03.2023,
instanța de recurs
în anulare: 21.06.2023 - 05.07.2023.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin încheierea din 24 martie 2023 al judecătorului de instrucție al Judecătoriei Chișinău, s-a dispus: *”Se respinge ca fiind neîntemeiată plângerea avocatului Doroftei Roman în interesele petiționarului Lungu Dumitru, împotriva ordonanței procurorului în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Principal Zamfirov Ruslan din 30.01.2023, privind refuzul în deschiderea procedurii de revizuire a cauzei penale de învinuire a lui Lungu Dumitru de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (2), lit. d) CP al RM, din lipsa temeiurilor legate prevăzute de art. 458 alin. (3) CPP al RM”.*

Instanța a statuat că, deși avocatul Roman Doroftei a invocat pretinsul caracter ilegal al ordonanței de refuz în deschiderea procedurii de revizuire, ultimul nu a specificat care anume sunt circumstanțele noi ce au devenit cunoscute la moment, și nu erau cunoscute la momentul judecării cauzei penale în privința lui Lungu Dumitru, dar și pretinsa încălcare a dreptului la un proces echitabil invocat de către acesta.

Sub aspectul dat, nu pot constitui temei pentru deschiderea procedurii de revizuire circumstanțele invocate, de referință la aprecierea eronată a probelor, careva pretinse încălcări de ordin procesual la examinarea cauzei penale de învinuire a lui Lungu Dumitru, în contextul în care la moment există un act judecătoresc de condamnare irevocabil și care este pus în executare.

Astfel, argumentele vizate urmau a fi invocate de către apărare nemijlocit în cursul judecării cauzei penale de învinuire a lui Lungu Dumitru, or, la etapa actuală, atât procurorul, cât și judecătorul desemnat cu atribuțiile judecătorului de instrucție nu este în drept să se expună asupra vinovăției/nevinovăției persoanei condamnate, urmând a verifica doar existența temeiurilor de fapt și de drept pentru deschiderea procedurii de revizuire a cauzei penale, temeiuri de fapt lipsă la caz, or, aprecierea probelor administrate de către organul de urmărire penală, prin prisma cerințelor art. 101 CPP al RM, ține strict de competența instanței judecătorești care a examinat cauza penală.

În aceeași ordine de idei, procurorul, examinând materialele cauzei penale de învinuire a lui Lungu Dumitru, de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (2) lit. d) și art. 287 alin. (2) lit. b) CP, nu au fost constatate careva circumstanțe ce ar pune la îndoială starea psihică sau fizică a părții vătămate Nicolae Beșlega, astfel nefiind întrunite cerințele art. 143 CPP, astfel argumentele apărătorului Doroftei Roman la capitolul dat sunt nejustificate, cu atât mai mult că, la examinarea cauzei penale de învinuire a lui Lungu Dumitru, apărarea nu a intervenit cu o atare cerere, în condițiile în care ar fi stabilit careva dubii privind starea psihică sau fizică a părții vătămate Nicolae Beșlega.

Subsecvent, conform certificatului medical emis de către Centrul Comunitar de Sănătate Mintală Botanica la data de 08.09.2015, a fost anexat la materialele cauzei penale după data de 23.07.2015, când a fost întocmit rechizitoriu și expedită cauza penală în instanța de judecată, etapă procesuală în cadrul căreia apărarea urma să și intervină cu solicitarea de numire a expertizei judiciare.

Mai mult ca atât, reieșind din decizia Curții Supreme de Justiție din 16.11.2016, se face referire la certificatul medical, conform căruia victima este bolnav psihic, astfel fiind faptul că, instanțele judecătorești cunoșteau despre circumstanța dată, fiind specificat clar că, declarațiile părții vătămate Beșleagă Nicolae sunt pertinente și concludente, care pot fi puse la baza sentinței de condamnare, reflectând circumstanțele care au avut loc în realitate la 22.09.2014, care sunt în coroborare cu cele ale martorilor Bejenari S., Cernei C., Tesleva T., Ursu G.

Tot instanța judecătorească a stabilit că: „Mai mult ca atât, declarațiile victimei depuse la 12.08.2015 corespund cu cele depuse anterior în timpul efectuării confruntării cu inculpații.

Or, deschiderea procedurii de revizuire doar în baza dezacordului petiționarului este inadmisibilă de drept, în condițiile în care cele deplânse nu și-au găsit confirmare, cu atât mai mult împrejurările invocate de către apărător, și pretinsele circumstanțe noi, nu servesc drept temei de fapt și de drept pentru deschiderea procedurii de revizuire după cum se solicită la caz.

2. În virtutea prevederilor art. 313 alin. (6) Cod de procedură penală, încheierea a devenit irevocabilă.

3. La 06 iunie 2023, avocatul Roman Doroftei a declarat recurs în anulare, în numele petiționarului Lungu Dumitru, solicitând casarea încheierii menționate, cu rejudecarea cauzei.

Recurentul invocă că cauza fost examinată în lipsa inculpatului și a apărătorului ales, atunci când participarea era obligatorie.

Or, conform Hotărârii Curții Constituționale pe marginea sesizării nr. 7g din 23 februarie 2016, pct. 102, instanța reține că, procesul penal trebuie să fie guvernat de principii fundamentale, cum ar fi, „legalitatea, prezumția nevinovăției, principiul aflării adevărului, principiul oficialității, garantarea libertății și siguranței persoanei, garantarea dreptului la apărare”.

Recurentul indică că, în materialele cauzei lipsește cu desăvârșire informația că inculpatul ar fi fost chemat în instanța prin citație scrisă, notă telefonică sau telegrafică, prin telefax ori prin mijloace electronice, sau prin intermediul poștei electronice, lipsind și dovada de primire a citației de către inculpat, adică ultimul nu a fost legal citat în instanța de fond (art. 236, 242, 412 CPP).

Concluzionează recurentul că, instanța nu a citat condamnatul în modul prevăzut de lege și a pronunțat o soluție ce i-a lezat inculpatului dreptul la un proces echitabil, sub aspectul că acesta a fost lipsit de dreptul a fi legal citat în apel, de a participa în apel, de a se pronunța asupra apelului personal sau prin avocatul ales.

Dreptul la un proces echitabil comporta în aplicarea principiului egalității armelor, care decurge din el, posibilitatea rezonabilă pentru fiecare din antagoniștii dintr-un proces să-și expună cauza în condiții, care nu-l dezavantajează în mod apreciabil în raport cu partea adversă. Principiul egalității armelor acoperă numeroase aspecte ale principiului contradictorialității, principiul care este regula absolută la Strasburg, or toate părțile trebuie să se afle într-o situație de perfectă egalitate în fața instanței.

În continuare, din conținutul art. 6 § 3 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, rezultă că orice acuzat are, în special, dreptul să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el. atunci când interesele justiției o cer.

Astfel, asigurarea reală a apărării este o garanție, o premisă sigură a cercetării obiective și complete a probelor, o condiție sine qua non a aflării adevărului, a apărării drepturilor și intereselor legale a acuzatului, creând condiții necesare emiterii unei sentințe legale.

În raport cu asemenea exigențe, în vederea pregătirii apărării și asigurată asistența juridică, considerăm oportun înlocuirea apărătorului după consultarea opiniei inculpatului, pentru a nu putea atrage încălcarea art. 6§3 lit. c) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Totodată, conform prevederilor articolului 380 alin. (3) Cod de procedură penală, în cazul când inculpatul, în ultimul cuvânt, relevă fapte sau împrejurări noi, esențiale pentru soluționarea cauzei, instanța poate dispune reluarea cercetării judecătorești pentru verificare.

Astfel, aceste prevederi legale atribuie dreptului la ultimul cuvânt a inculpatului o valoare substanțială în realizarea de către acesta a dreptului la apărare, deoarece faptele sau împrejurările noi relatate de către inculpat pot constitui chiar și temei pentru dispunerea reluării cercetării judecătorești.

În atare considerente, subestimarea de către prima instanță a dreptului la ultimul cuvânt al inculpatului, ridică probleme privind respectarea dreptului inculpatului la un proces echitabil. Procedând în asemenea mod, se consideră că inculpatul n-a fost citat în ședința de judecată.

Mai mult, cererea de amânare nu a fost în genere soluționată de instanța de apel și nici nu s-a expus asupra acesteia.

Potrivit art. 251 alin. (2) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale referitoare la competența după materie sau după calitatea persoanei, la sesizarea instanței, la compunerea acesteia și la publicitatea ședinței de judecată, „la participarea părților în cazurile obligatorii, la prezența interpretului, traducătorului, dacă sunt obligatorii potrivit legii, atrage nulitatea actului procedural și nu se înlătură în nici un mod”.

În consecință, se conchide că instanța de fond nu a asigurat desfășurarea unui proces echitabil în cauza dat, hotărârea fiind adoptată contrar prevederilor art. 6 § 3 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, astfel soluția este lovită de nulitate.

În drept, recursul este întemeiat pe art. 452-457 Cod de procedură penală.

4. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului în anulare, pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit art. 452 alin. (1) Cod de procedură penală, persoanele menționate la art. 401 alin.(1) pct. 2), 3), precum și în numele acestor persoane, apărătorul poate declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărârii judecătorești irevocabile, după epuizarea căilor ordinare de atac.

În conformitate cu art. 454 Cod de procedură penală, recursul în anulare poate fi declarat în termen de 6 luni de la data rămânerii irevocabile a hotărârii judecătorești sau, în cazul în care cererea a fost comunicată Guvernului Republicii Moldova de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, de la data comunicării ei.

Totodată, art. 453 alin. (1), 455 alin. (2) pct. 3) – 5) Cod de procedură penală, prevăd că hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise doar la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată. Cererea de recurs în anulare trebuie să cuprindă denumirea instanței care a pronunțat *sentința*, data *sentinței*, *fapta constatată* și dispozitivul *sentinței*, data deciziei în apel, dispozitivul deciziei în apel și argumentele admiterii sau respingerii apelului, data adoptării deciziei în recurs și argumentele admiterii sau respingerii recursului.

Astfel, normele de drept nominalizate prescriu, în mod expres, că pot fi atacate cu recurs în anulare doar hotărârile judecătorești prin care a fost judecată cauza penală în fond, adică hotărârile irevocabile de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal, după epuizarea căilor ordinare de atac.

Circumstanțele enunțate atestă, deci, că celelalte categorii de hotărâri judecătorești irevocabile, inclusiv cele atacate de recurent, nu sunt pasibile de drept de a fi contestate prin intermediul recursului în anulare.

Rezultă că respectivul recurs în anulare, în aspectul nominalizat, adică fiind declarat împotriva unor hotărâri judecătorești irevocabile, dar prin care nu a fost soluționat fondul cauzei penale, nu are suport legal (*pct. 1., 3. din decizie*).

Conform art. 456 alin. (1) Cod de procedură penală, actele procedurale preparatorii ale instanței de recurs în anulare și procedura de admisibilitate a recursului în anulare se efectuează în conformitate cu prevederile art. 431 și 432, care se aplică în mod corespunzător.

Potrivit art. 432 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, instanța decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta nu îndeplinește cerințele de conținut.

Prin urmare, dat fiind că nu îndeplinește cerințele de conținut, recursul în anulare urmează a fi declarat inadmisibil.

5. În conformitate cu art. 456, 455 alin. (2) pct. 3) - 5), art. 431 alin. (2), art. 432 alin. (1), (2) pct. 1), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de avocatul Roman Doroftei în numele petiționarului Lungu Dumitru, împotriva încheierii din 24 martie 2023 al judecătorului de instrucție al Judecătoriei Chișinău, pe motiv că nu îndeplinește cerințele de conținut.

Decizia este irevocabilă, fiind pronunțată integral.

Președinte

Ion Guzun

Judecători

Sergiu Daguța

Ghenadie Eremciuc